

TURUN KAUPPAKORKEAKOULU
Turku School of Economics and Business Administration

Työelämän vaatimukset tulevaisuudessa

Olli Hietanen

Vaikuta ja vaikutu - osaamisen suurseminaari

Osio: Elinkaarioppiminen - osaamisen päivittäminen työelämässä

9.10.2008 Turku

**Jos luovuus on
vastaus - niin mikä
on kysymys?**

Perhostalous haastaa kilpailukyvyn

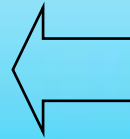
- Vuonna 1851 perustetun Ahlstromin ydinosaamisalue on muuttunut vuosien varrella ruukeista ja puutavarasta selluun, erikoispaperiin ja lopulta nykyisiin kuitukomposiitteihin, etiketteihin ja pakkauksiin sekä erikoistuotteisiin.
- Vuonna 1985 Ahlstromissa työskenteli n. 15 000 työntekijää ja heistä 83% Suomessa. 2000 luvun taitteessa työntekijöitä oli n. 6600 ja heistä n. 27% Suomessa. Vuonna 2006 työntekijöitä oli enää 5800 - samaan aikaan kun tuotantolaitoksia ja myyntikonttoreita on yli 20 maassa, kuudessa maanosassa: **ikuinen ja jatkuva muutos ekstensiivisestä (työllistävästä) kasvusta intensiiviseen (tehokkuuden) kasvuun.**
- Utta on vain vauhti: maa ja metsätalous työllisti suomessa enemmän ja enemmän 2500 vuotta, savupiipputeollisuus 250 vuotta ja tietoyhteiskunta vain 25 vuotta. Jos trendi jatkuu, niin seuraava menestysklusteri työllistää 2,5 vuotta - ja siitä seuraavat vain kuukausia tai päiviä. **Tuloksena perhostalous: yhden kesän klusterit?**

Tietoyhteiskunnan kolmas vaihe

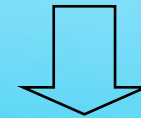

U
u
s
i
t
a
l
o
u
s

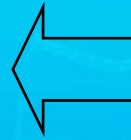
Langaton laajakaista ja mobiiliteknologiat, mekatronikka, nano- ja bioteknologia...

Ensimmäisessä vaiheessa Suomi ansaitsi teknologialla – rakentamalla koneita

Ohjelmistot, sisällöt ja palvelut. Ensimmäisessä vaiheessa digitalisointi, toisessa vaiheessa asiakaslähtöisyys, kolmannessa ubiikki (arjen) tietoyhteiskunta: sovelletut älytuotteet (lähielektroniikka), virtuaaliympäristöt, webcasting...

Toisessa vaiheessa Suomi ansaitsee käyttämällä näitä koneita: palveluilla ja sisällöillä

Verkostojen yhteisöllistyminen, yhteisöllisen oppimisen työkalut, uudet työnäkökulmat, johtaminen, opettaminen ja oppiminen, kokonaisuuden hallinta...

Kolmas vaihe perustuu formaattien tuotteistamiseen; tekijänoikeusteollisuuteen ja hallintajärjestelmiin.

Luova talous

Kolmas osittuminen

- Ensimmäisessä osittumisessa tuottaminen irtosi käytöistä: tuotteita voitiin valmistaa Aasiassa ja käyttää Euroopassa. Taustalla kuljettamisen ja logistiikan kehittyminen. (Paavo Okko)
- Toisessa osittumisessa myös tuotanto hajautettiin globaaleiksi arvoketjuksi. Ajurina tässäkin logistiikan ja kuljettamisen kehittyminen. (Paavo Okko)
- Mutta mitä tapahtuu kolmannessa osituksessa?
- Teollista ekologiaa noudattavat globaalit tuotantokäytävät - ja paikallisuuden (lähituotannon) uusi nousu (global = local + local). Varastoinnin, valmistuksen ja kuljetuksen rajapinnat sumenevat. Samalla kehittyvät globaaleja teollisia prosesseja, jotka ulottuvat Afrikasta Kiinaan - mutta toimivat kuin yksi kone (ja ovat suljettuja systeemiä). Suuret yritykset hajoavat pienemmiksi, ihmisen kokoiseksi (paikallisiksi) tytäryhtiöiksi. **Verkostonousu.**

Työelämän trendejä

Työelämän trendejä 1

- **Tietotyöstä luovaan luokkaan:** Teollisuusyhteiskunnassa keskeinen kilpailukykytekijä oli energiatehokkuus. Tietoyhteiskunnassa energian rinnalle nousi informaatiotehokkuus. Kaikista yrityksistä tuli toimialasta riippumatta asiantuntijaorganisaatioita. **Luova talous korostaa tiedon lyhyttä ikää ja osaamisen jatkuvaa kehittämistä: tietoa tärkeämpää on kyky oppia ja uudistua.** Myös rakenteiden on motivoitava oppimista: innovaatioympäristöt, oppivat organisaatiot - ja luovuuden yhteisöllisyys. Miten koko Suomesta saataisiin oppimisympäristö? Kun kuljen älykkään kaupungin läpi, niin en ole poistuessani sama mies kuin tullessani - ja myös kaupunki on muuttunut...
- **Etätyöstä mobiiliin ja hajautettuun työhön sekä verkostotalouteen:** Etätyön visio ei toteutunut. Sen sijaan mobiilityö ja hajautettu työ lisääntyivät. Teknologia tavallaan vapautti työntekijän irti työpöydästä ja toimistosta maailmalle. Hajautetun työn taustalla puolestaan on toinen osittuminen: verkostotalous, jossa yhden laivan valmistamiseen tarvitaan n. 800 yritystä. Tämän rinnalla kehittyivät myös sähköiset lomakkeet yms. yksinkertaiset e-palvelut. **Parhaillaan virtuaaliset verkostot yhteisöllistyvät.**

Työelämän trendejä 2

- **Ekokilpailukyvyistä vastuulliseen liiketoimintaan:** Paperittoman toimiston visio ei toteutunut. Materiaali- ja energiatehokkuudella saavutettiin parhaimmillaan ekokilpailukykyä ja vihreää imagoa. Energian ja materiaalin kokonaiskulutus on silti koko ajan kasvanut (Suomessa ja maailmalla). Kestävän kehityksen diskurssi on siirtymässä ekokilpailukyvyistä vastuulliseen liiketoimintaan - teolliseen ekologiaan. Samalla kun kestävä kehitys voi muuntua uskonnon kaltaiseksi ilmiöksi, niin sen rinnalla on nousemassa uusi vihreä aalto: **moraalin ja arvojen merkityksen kasvu.**
- **Tuottavuusohjelmat ja tehokkuuden maksimointi:** lamat ovat tiukentaneet rahahanoja. Rinnalla kulkee valtioiden välinen verokilpailu. Tehokkuus kasvanut niin, että 2 sairaanhoitajaa tekee 3 työt. Ja sen jälkeen 1 kahden työt. Työn määrä on pysynyt samana tai hieman kasvanut samalla kun työntekijöiden määrä on laskenut ja automatiikan ja itsepalvelun määrä on kasvanut. Kuinka kauan voimme kehittää vähentämällä, tiukentamalla ja karsimalla? **Motiivin puute ja työuupumus. Visioiden puute.**

Työelämän trendejä 3

- **Käytettävyys ikuisen nuoruuden johtamisessa:** lapselliset 30 kymppiset ja K70 -kerholaiset elävät elämyksellisessä nautinto- ja mediayhteiskunnassa: osallistuvat Idolsin ja Big Brotherin tyylisiin madonsyönti ja virtsanjuontakilpailuihin, joissa tärkeintä on voittaa joku ja elää mediassa. Positiivisemmassa tulkinnassa moninaisuus työelämässä kasvaa. Syntyy erilaisia vapaa- ja työajan kombinaatioita. Ihmiset käyttävät työpaikkaa/uraa oman elämänsä kokonaisvaltaiseen rakentamiseen yksilöllisillä ja luovilla tavoilla. Joustavuus maksimoidaan. **Voit kehittää itseäsi meidän yrityksemme avulla...**
- **Työelämän polarisaatio:** sekä työelämän kauhuskenaariot että myös utopistiset kukkaisvisiot toteutuvat samaan aikaan. Toisia johdetaan ”perkeleellä”: työntekoa pienellä palkalla, huonoissa oloissa ja olemattomilla oikeuksilla. Samaan aikaan toiset nauttivat yksilöllisesti profiloiduista työ- ja vapaa-ajan yhdistelmistä ja elämyksellisestä työstä...

Työelämän trendejä 4

- **Virtuaalisuus ja työelämän uudet teknologiat:** Tulevaisuudessa esimies tai osa alaisista voivat olla myös virtuaalisia - tai toimistossa työskentelee työntekijöistä kopioituja androideja. Samalla kun minä kuljen maailmalla luennoimassa ja tekemässä rahaa, niin minusta kloonatut kumiukot vastaavat sähköposteihini ja tekevät matkalaskuja. Poliitikassa kuulun puolueen sijasta blogaaliin yhteisöön, jolla on eduskunnassa oma virtuaalikansanedustaja, jonka toimintaa ohjataan policy chatissa (online).
- **Valistus päättyy:** Keskiaika oli uskonnon tuhatvuotinen valtakunta. Valistus toi tilalle empirismin (tieto, tiede, koulu ja teknologia) - sekä kapitalismin ja utilismin (hyötymoraalin). Mutta uskonto loisti kirkkaimmin juuri silloin kun sen aika oli päättymässä (Inkvisitio). Ovatko tulosvastuullisuus ja kustannustehokkuus globaalin kapitalismin puhdasoppisuutta? Ja onko virallisen dogmin alta jo vahvistumassa seuraava valtakausi: etiikka (oikea ja väärä) korvaa totuuden ja moraalijärjen? Aristotelinen hyve-etiikka, laatu-aika ja vastuullisuus...